

Prom no toksiskā mantojuma

Pērnā gada 22. februārī, kad Krievija brutāli iebruka Ukrainā, mūsu acis atvērās jaunai realitātei. Ne tādai, kura man prātā bērniības un agrās jaunības gados, kad jebkurš krievu vienaudzis, kuram galvā ar sirpi un āmuru bija iedzīts "visuvarēnā atbrīvotāja" gars, varēja tevi apsaukt vienkārši tāpēc, ka esi latvietis. Šodien latviešus uz ielas nemēdz lamāt, bet Putina varas 20 toksiskie gadi un mūsu "cerība, ticība, mīlestība", uz to mierīgi noraugoties, pastrādājusi ļaunumu, kas vilka mūs atpakaļ tajā "saulainajā bērniībā", kurā ne es, ne vairums

Latvijas iedzīvotāju vairs negrib atgriezties. Bet palikušais mazums savā virtuvē runā ne to vien. Runā, ka Krievija ir varēna, runā, ka Latvija ir kvazivalsts, kura pastāv tikai tāpēc, ka Krievija to atļāva, runā, ka kādu dienu mēs atgriezīsimies Krievijas impērijā, jo nāks "atbrīvotāji". Un šos vārdus izrunā krievu valodā, jo latviešu valodu neprot un nemaz negrasās to apgūt – kāpēc gan?!

Gadu gadiem ilgusī latviešu tolerance pret šādu nihilistisku attieksmi un Krievijas maigās varas instrumentu lēni viltkās skrūves novedusi pie tā, ka Latvijas valstī

dzīvojošs krievu tautības pedagogs, kuram būtu jābūt zināšanu, inteliģences, lojalitātes paraugam, dažkārt ne tikai tāds nav, bet apzināti nodarbojas ar jaunās paaudzes disidentu audzināšanu. Tagad mācību procesā notiek neatgriezeniska pāreja uz latviešu valodu.

Tas, kas latvietim līdz šim likās: nu, kas tur traks, lai jau... tagad derdzas. Jau pērn atbrīvojāmie no padomju slavināšanai pieminekļiem. Ukrainu cīņa mūs apgaismoja. Tikai tad pa īstam sapratām, ka nākamie "nacisti", kurus Putina režīms nāks "demilitarizēt", esam mēs. Un,

ja Ukraina kritīs, šie minējumi kļūs par realitāti. Tāpēc ir jāstāv taisni ar nulles toleranci pret imperiālismu, ar nulles toleranci pret agresīviem spriedelējumiem.

Un, ja Liepājas domes deputāte Ludmila Rjazanova sociālajos tīklos apsveic "dārgos vīriešus padomju armijas un Jūras kara flotes dienā" gadu pēc tam, kad Krievijas armija, kurai tūkšiem pielīdzināt varenajam padomju atbrīvotāju formējumam, slepkavo tūkstošiem cilvēku Ukrainā?! Tad mums, tautieši, jāpajautā pašiem sev: klau, vai tiešām mēs kaut ko neesam palaidusi garām?...

Atlūgumu lapkritis

No tiem vadītājiem, kuri šogad pameta dažādu Liepājas iestāžu vadītāju amatu, iespējams, varētu nokomplektēt vesela biroja vai pārvaldes vadošo aparātu. Menedžmenta krīze skārusi trīs nozīmīgas jomas – sociālo, medicīnisko, bet īpaši uzkrītošs izglītības iestāžu menedžeru lapkritis.

Viss sākās ar Raiņa vidusskolas direktora Kārļa Strautiņa demaršu gada sākumā. Viņš izvēlējās pārcelties uz izglītības un zinātnes ministriju, lai kļūtu par tās parlamentāro sekretāru, tomēr jau drīz vien viens no Liepājā pamanāmākajiem izglītības nozares darbiniekiem bija atpakaļ dzimtajā pilsētā, atgriezās savā amatā, turklāt gada izskaņā uzņēmās vēl vienas skolas vadību.

Gada izskaņā Rīgas virzienā devās arī izglītības pārvaldes vadītāja Kristīne Niedre-Latherine. Motivācija tāda pati – darbs ministrijā, proti, tās valsts sekretāra vietnieces postenī. Pati, runājot par aiziešanu no darba Liepājā, viņa neizcēla konkrētu iemeslu. Tāpēc var pieņemt gan to, ka šis ir K. Niedres-Latheres kāpiens pa karjeras kāpnēm, gan to, ka iespējams, pašvaldības vadītāji no pārvaldes priekšnieces prasīja vairāk, nekā viņa spēja dot, ja lūkojamies uz nozares likstām Liepājā, kas izskanējušas publiski. Vārdu sakot, katrs var palikt pie sava – gan tie, kas uzskata, ka pārvaldes vadītāja ir pārlietu kritizēta, gan tie, kam viņa šķiet nenovērtēta.

Publiskajā telpā, parādoties eksāmenu rezultātiem un skolu reitingiem, it sevišķi reģionos notiek pamatīga viņšošāns. Saprotams, ka valsts trešās lielākās pilsētas, ambiciozās Liepājas, bērnu un jauniešu vecāku sarunu temati bieži saistās ar savas pilsētas izglītības zemo līmeni un prestižu. Cik tas ietekmējams lokāli, izvērtēt grūti, lai gan ir arī mazāku pašvaldību piemēri, kur skolas reitingos ir vīrs liepājniekiem. Tāpat darīt kaut ko var.

Lai sakārtotu izglītības jomu, Liepājā pirms pāris gadiem tapa

Metodiskā atbalsta centrs, taču aprīlī to pameta jau otrā nopietnā konkursā atrastā vadītāja – Inga Kripšēvica. Jūlijā darbu uzteica arī Liedaga vidusskolas vadītāja Inga Zeide, kura deva priekšroku darbam Liepājas Universitātē. Novembrī līdzīgu soli spēra Rietumkrasta vidusskolas direktore Anita Kuncīte. Šī skola šoruden mediju virrakstos nokļuva ar kādas ģimenes atklāsmēm par vardarbību mācību iestādē. Jauni vadītāji bija jāmeklē arī vairākiem Liepājas bērnu darbiniekiem. Taču, iespējams, ka šie būs mazākie nozares krenķiem pilsētā.

Arī Sociālais dienests gada izskaņā tomēr sagaidīja jaunu vadītāju, par kuru kļuva no Talsiem pārnākusi Dace Zeļģe. Viņas priekšgājēja Diana Meje-re augustā, neilgi pēc stāšanās amatā, kā pamatu vēlmei darbu pamest norādīja veselības un ģimenes stāvokli.

Kad pirms gada no amata aizgāja Liepājas Reģionālās slimnīcas vadītājs Edvīns Striķis, viņu aizstāja Rehabilitācijas nodaļas vadītāja Līga Priedena. Tomēr līdzīgi kā vairākās citās Liepājas iestādēs arī slimnīcā jaunā vadītāja savā amatā nenostādāja pat gadu, kā aiziešanas iemeslu minot personīgu lēmumu. Par mediķi strādāt slimnīcā gan viņa palika, tāpēc jādomā, ka ne bez pamata ir runas par to, ka L. Priedena ir laba laivas vadītāja, bet kuģi manevrēt viņai neizdevās. Slimnīca ir pilsētas lielākais darbadevēja un nodokļu maksātāja, un medicīnas nozarē netrūkst krenķu arī valstiskā līmenī. Taču lielākais pārsteigums sekoja pēc tam – slimnīcas vadības dokumentos tika pieņemti nepieciešamie grozījumi, un rudenī jau jaunā vadošā amatā – kā ārstniecības direktors – slimnīcas grožus atkal savās rokās pārņēma E. Striķis. Acīmredzot pašvaldībai otrreiz meklēt vadītāju konkursā likās pārāk riskanti, un notika izšķiršanās par labu "vecajam kuģa kapteinim".

EDIJA PĀLENA, LETA, FOTO

Latvijas proklamēšanas 105. gadadienai veltītajā svētku parādē šogad galvaspilsētā gan demonstrēja Latvijas armijas bruņojumu, gan bija ieradušies sabiedroto bruņotie spēki. Tāpat braši soļoja arī Jaunsardzes vienības, kas ir nozīmīgs papildinājums valsts aizsardzības sistēmai. Jau tagad daudzi jaunie liepājnieki izvēlas apgūt prasmes, kas nepieciešamas, lai aizstāvētu savu valsti, arī obligāto militāro dienestu uztver kā pilsoņa pienākumu.

Valsts būs jāsargā pašiem

Ne bez politiskiem strīdiem šogad tikām pie vēl kāda nozīmīga pavērsiena, ko diktēja saspringtā situācija pasaules politikā, – Latvijā ieviesa obligāto valsts aizsardzības dienestu. Tas nozīmē, ka visiem jauniešiem vīriešiem pēc pilngadības sasniegšanas ir jābūt gataviem doties dienēt – maksimāli 11 mēnešus kļūstot par karavīriem.

Vasaras vidū pirms pirmā iesaukuma vairāk nekā 400 jauniešu no visas Latvijas, arī liepājnieki, brīvprātīgi pieteicās valsts aizsardzības dienestā (VAD) militārajos spēkos.

1. jūlijā sākās dienests, bet augusta vidū VAD pirmie karavīri deva zvērestu. Slodze dienestā ir nopietna, un, ko tur noliegt, daudziem jauniešiem tas bija pārsteigums. Taču, kā atzina vecāki, kuri bija aizbraukuši uz zvēresta došanu, viņu puikas jau bija kļuvuši pieaugušāki.

Brīvprātīgajiem maksāja lielāku atalgojumu, nekā obligāti iesauktajiem paredzēts, tāpat tiek piedāvāti citi bonusi, arī apmaksātas studijas augstskolā, tāpēc valsts visādi centās jauniešus pievilināt dienestam. Taču nākamajā iesaukumā jau runāja par to, ka nāksies jauniešus uz dienestu

izsaukt ar likumu, jo atlase parādīja, ka apmēram 30 procenti no brīvprātīgajiem dažādu iemeslu dēļ dienestam diemžēl nav piemēroti.

No 2024. gada 1. janvāra brīvprātība vairs nedos nekādas priekšrocības un gatavam obligātajam iesaukumam armijā jābūt ikvienam vīrietim, kam jau ir 18 gadu. Taču iespējamas arī citas dienesta formas – var iestāties Zemessardzē vai izvēlēties virsnieka kursu, studējot augstskolā. Taču ideja viena – pušiem jābūt gataviem aizsargāt savu valsti, ja būs tāda vajadzība.

Sabiedrība kopumā šo jauno kārtību vērtē pozitīvi, taču tie, uz kuriem obligātais dienests attiecas, pauž dažādus uzskatus. Tā Liepājas ielās satiktais students Dāvis par obligāto dienestu nav priecīgs. Tas izjaukšot ielānoto dzīvi, bet, ja iesaukšot, tad dienēšot. "Mežā jau neslēpšos," viņš smejojot piebilda. Tikmēr mamma Ineta, kuras dēls mācās 10. klasē, pastāsta, ka ģimenē apsprieduši to, ka viņam pēc vidusskolas būs jāiet dienēt. Kā mammai viņai ar šo domu neesot viegli aprast, bet puika bez liekām runām esot gatavs iet un mēģināt, teicis: "Nevilksu garumā, izdarīšu!"